

Соловей Ю. О. Державний контроль в управлінні закладами дошкільної освіти в Україні. *Розвиток професіоналізму сучасного педагога в постнекласичній парадигмі: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*, м. Черкаси, 9-10 квітня 2019 р. Черкаси : Видавець Гордієнко Є. І., 2019. С. 36-37

Ю. О. СОЛОВЕЙ

аспірант кафедри дошкільної освіти
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
м. Черкаси, Україна

ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДАМИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Одним з головних завдань реформування системи освіти України є реалізація основних напрямів державної політики в управлінні дошкільною освітою. Саме тому зміни, що відбуваються в Україні з початку 90-х років минулого століття, дають можливість створити в державі демократичне суспільство, яке вимагає суттєвої перебудови системи державного управління в галузі дошкільної освіти [5].

У зв'язку з цим актуальним є питання контролю над якістю здійснюваної закладами дошкільної освіти освітньої діяльності, відповідності її новим вимогам, своєчасного виявлення, узагальнення й поширення передового педагогічного досвіду дошкільних установ. У цьому контексті забезпечення якості освітніх послуг є одним із вагомих критеріїв державної освітньої політики України.

Питання контролю як однієї із функцій управління закладом дошкільної освіти розглядали вчені С. Васильєва, Л. Даниленко, Д. Дейкун, П. Дроб'язко, О. Зайченко, Л. Калініна, Є. Красяков, С. Крисюк, М. Поташнік, Є. Хриков, Г. Шамова. Загальні аспекти державного контролю в управлінні діяльністю закладів дошкільної освіти постали об'єктом студіювання багатьох дослідників (І. Бех, Т. Дем'янюк, Г. Єльнікова, Л. Карамушка).

У наукових дослідженнях учених НАПН України наголошено, що поняття «державний контроль в галузі освіти» передбачає пошук нових відкритих, демократичних моделей управління освітою, що враховують регіональні особливості, тенденції зростання автономності навчальних закладів, конкурентність освітніх послуг, забезпечують науковий супровід управлінських рішень, поєднання державного і громадського управління, упровадження нової етики управління тощо [2, с. 186]. При цьому їхня увага акцентується на тому, що державний контроль необхідний на всіх етапах управлінської діяльності, а його роль в управлінні й удосконаленні освітнього процесу загальнонавчальної освіти визнана [3, с. 9].

Державний контроль в управлінні діяльністю закладів дошкільної освіти в Україні здійснюють МОН України, інші центральні органи виконавчої влади, яким підпорядковані дошкільні навчальні заклади, Державна інспекція навчальних закладів, обласні, Київська міська державна адміністрація, районні державні адміністрації та підпорядковані їм органи управління освітою, органи місцевого самоврядування [6, с. 18].

Державний контроль як функція управління дає можливість систематично отримувати інформацію про стан справ у закладі дошкільної освіти з різних напрямів діяльності, проводити порівняння між станом освітнього процесу, що визначається нормативними документами та реально існуючим станом, що провадить ЗДО [3, с. 9].

Контроль як обов'язкова функція державного управління є елементом зворотнього зв'язку, що дає змогу своєчасно відреагувати на будь-які відхилення від запланованого шляху досягнення поставлених цілей розвитку ЗДО, а також основних напрямів та видів діяльності закладу [7, с. 9]. При цьому контроль є процесом перевірки і зіставлення фактичних результатів із запланованими або встановленими стандартами [4, с. 135]. Основним завданням державного контролю є визначення того, що і за якими показниками перевіряти, оцінювання стану контрольованого об'єкта відповідно до прийнятих стандартів і нормативів [1, с. 211].

Контролююча функція у системі дошкільної освіти підпорядковується певній ієрархії зв'язків освітньої системи. Тому оцінюванню результатів діяльності підлягають усі суб'єкти й об'єкти управлінського впливу. Особливо важливим є реалізація контролю у формі інституційного аудиту (з 2019 р.), атестації (до 2019 р.), ліцензування та інспектування на рівні районних, міських і обласних відділів освіти, які безпосередньо взаємодіють із ЗДО [7, с. 9].

Відтак алгоритм системи державного контролю повинен бути побудований таким чином, щоб працювали механізми базових контролюючих процесів закладу дошкільної освіти: контроль над матеріальними ресурсами, що надаються ЗДО; контроль за освітнім процесом; контроль за взаємодією батьків із дитиною; контроль за взаємодією батьків із вихователем; контроль за взаємодією закладу дошкільної освіти з іншими освітніми установами та органами управління освітою [8, с. 104].

Отже, державний контроль є обов'язковим елементом управління, що дає можливість вчасно скоригувати які-небудь заплановані дії та досягти високого результату, не відхиляючись від запланованих ідей. Державний контроль в управлінні діяльністю ЗДО потрібен для того, щоб запобігти протиріччям між поставленою метою й отриманими результатами.

Список бібліографічних посилань

1. Виханский О. С. Менеджмент / О. С. Виханский, А. И. Наумов. – Москва : Экономист, 2006. – 670 с.
2. Гончарук В. В. Шляхи розвитку сучасного управління освітою у регіоні / В. В. Гончарук // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2014. – № 3. – С. 186
3. Гуз А. А. Система контроля в дошкольном учреждении : учебно-методическое пособие / А. А. Гуз. – Минск, 2010. – 178 с.
4. Житко И. В. Планирование работы дошкольного учреждения : пособие [для педагогов дошк. учреждений] / И. В. Житко. – Минск: Университетское, 2001. – 184 с.
5. Зайченко О. І. Державно-громадське управління в системі освіти району [Електронний ресурс] / О. І. Зайченко. – Режим доступу до ресурсу: <http://tme.umo.edu.ua/docs/2/09saiesr.pdf>].
6. Кабінет Міністрів України «Положення про дошкільний навчальний заклад № 305 від 12 березня 2003 р.» // Все для вчителя. – 2011. – № 25–27. – С. 17
7. Панченко А. Г. Державний контроль в системі управління загальноосвітніми навчальними закладами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. держ. упр. : спец. 25.00.04 «місьцеве самоврядування» / А. Г. Панченко. – Запоріжжя, 2010. – 23 с.
8. Хайкин В. Л. Эффективное управление дошкольными образовательными организациями как важный составной элемент педагогического процесса / В. Л. Хайкин // Доклады и конференции : психологические науки и образование. – 2013. – № 4. – С. 10